

Köszönettel tartozunk ugyanakkor mindazoknak, akik névvel vagy névtelenül segítettek ezen anyag fölfedezését, megőrzését, nyilvánosságra hozatalát, mindazoknak akik fontosnak ítélték ebben a vonatkozásban is önismeretünk gazdagítását. Reméljük hogy munkánk, ritkaságszámba menő volta ellenére, eljut mindazokhoz, akik érdeklődnek saját és közösségi múltjuk iránt.

Most először teremődik meg a lehetőség a legfontosabb magyar-örmény közösségeink társadalmának megismerésére és indokkal tűztük célunknak a székelyföldi települések feltérképezését. Elsőként ide telepedtek le, látványos volt itt hatásuk a polgárosodás kialakulásában, súrlódásoktól sem mentes együttélésük végül is egy teljes szimbiózist eredményezett. A közléssel kapcsolatosan felbukkanó észrevételeinket nem őrizhetjük meg csak önmagunknak, felsoroljuk tehát a fontosabbakat.

A Szongott-féle Genealógiával való összehasonlításból kiderül, hogy jóval több családnevet használtak elődeink. Ugyanakkor az idővel eltűnt családnevek részben kihalás, részben névváltoztatás miatt lettek a múlt relikviái.

A család- és keresztnévek „helyesírása” körül értelmetlennek tartunk bármilyen vitát. Számtalan példa bizonyítja az adatot közlő vagy rögzítő kijelentésének-odafigyelésének tudható torzításokat. Ezek semmilyen szempontból nem törik meg az illető családfák felépítését. A betűváltások hasonló megítélése észszerű.

A családfák felépítését rábízzuk az ősei iránt érdeklődő olvasóra. Ugyanakkor a helyi közösség anyakönyveiből kisejelő jelenségek elemzését elkövetkezendő feladatunknak tekintjük.

A szerkesztő

Budaörs, 2002. április 15.

A kötet megvásárolható 1200 Ft-ért a Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzatnál, elnök Fancsali János, a sorozat szerkesztője 2040. Budaörs, Víg u. 1231 hrsz.

Szabadság 2002. március 2.

* * *

X. Mátyás Napok

Reneszánsz emlékek, reneszánsz értékek

Változatos, értékes műsorokat láthattunk hallhattunk az idei, Isten akaratából és segítségével, kerek évfordulót megért Mátyás Napokon. A szellemi irányító, László Bakk Anikó, lehet nem is remélte annak idején, 1992-ben, amikor „szellemgyűrűt” kívánt vonni a Mátyás király szoborcsoport köré, hogy az akkori, talán kicsit félénken induló ünnepsorozat, ilyen nagyszabású rendezvényt nyövi ki magát.

ERDÉLY NAPJA. Február 26-án, kedd este a Gy. Szabó Béla Galériában, Kurta József református teológus, a gyulafehérvári ÖREG-GRADUAL-ról tartott érdekesítő bemutató előadást. Értekezését megelőzően a galéria vezetője, Ferenczy Miklós köszöntötte az érdeklődőket, beszédében hangsúlyozta, hogy jó emlékezni, főleg, ha az idő olyan nyomokat hagy bennünk, mint ez a tíz évvel ezelőtt tetté vált gondolat, amelynek középpontjában, emberi nagyságával és tisztaságával az igazságos Mátyás király áll, akire minden kolozsvári, erdélyi, minden magyar büszke kell hogy legyen.

Kurta József több éve foglalkozik az Öreg-Gradual történetének, sorsának megfejtésével, kutatásainak eredményéből néhány érdekesebb adatot hallgatóival is megosztott ezen az estén. Így tudtuk meg, hogy a Gyulafehérváron kinyomtatott Öreg Gradual négy évig készült, I. Rákóczi fejedelem rendeletére, aki az előszót is írta, és Ő maga ajánlotta az elkészült példányokat egy-egy protestáns egyházközségnek. A 200 példányból ma csak 21 darabról tudnak, ebből 8 Erdélyben van. Érdekességképpen említendő, hogy a kötet 38 x 27 cm nagyságú, és közel öt és fél kiló a súlya, 150 prózai zsoltárt, valamint 755 istentiszteleti éneket tartalmaz. Egyháztörténeti szempontból igen fontos, mivel a magyar református egyház XVI-XVII. századi istentiszteleti életének énekgyűjteménye. A gradualé liturgikus énekei a XVII. század második felétől rendre kimaradtak a magyar református egyház istentiszteleti gyakorlatából.

Az ismertetett anyag szemléltetésére a teológusokból álló Kálvin Schola a vespera, az esti istentisztelet, népiesen vecsernye énekeit szólaltatta meg.

A BIBLIA NAPJA. Február 27-én este a S. Todutá Zeneliceum dísztermében, a Ferences kolostor rektóriumában a VOX TURTURIS kamarakórus *Flórián Gergely* vezetésével, nem mindennapi zenei él-ménnyel lepte meg a közönséget: Palestrina Canticum Canticorum című 29 motettáját szólaltatta meg.

A bibliában foglalt világi szerelmi költészet gyönyörű darabjai, a magyar biblia-fordításban az Énekek Éneke címet kapta.

A kitartó, szakmailag rendkívül igényes egy éves felkészülés az együttesnek meghozta az elismerést, a sikert. A fiatal zeneakadémisták profi módon énekeltek egymásnak, egymásért, értünk/nekünk, „angyali” tisztasággal, finoman kimunkált harmóniákkal, lelkünk gyönyörűségére, épülésére.

Az est emelkedett hangulatához páratlan érzékenységgel simult Adorjáni Zoltán lelkipásztor, teológiai előadótanár költőien megfogalmazott írása, Gondolatok Palestrina Énekek Éneke című művéhez.

Kulcsár Gabriella

* * *

Híres szentmiklósiak

(A Gyergyószentmiklós monográfiája c. könyv Városunk kiemelkedő személyiségei fejezetéből - Rokaly József összeállítása - Státus Könyvkiadó, Csíkszereda, 2001) 2. rész

Görög Joachim

(Szamosújvár, 1862. február 23. - Gyergyószentmiklós, 1928. február 6.)

Örmény katolikus, püspöki biztos, parlamenti képviselő, majd szenátor. 1886-ban szentelték pappá. Tevékenysége idején (1886-1928) a gyergyószentmiklósi örmény hitközség virágkorát élte. Elragadó szónoki képessége, nagy tudása, sokoldalúsága, ragyogó karaktere, mindenkor csillogó egészséges humora Görög Joachim nevét kedves fogalomná tette nemcsak városunkban, megyénkben, de még Erdély határain kívül is. Képesített tanár is volt. Tanított a Fogarassy leány polgáriban, később a fiú polgáriban is. 1896-tól szentszéki tanácsos, 1908-tól a Zárda igazgatója, melyet kiépít és leányinternátussal kibővíti. 1918-tól kanonok és Gróf Majláth püspök a legkényesebb dolgok elintézésével bízta meg (iskola- és plébánia ügyek stb.). 1922-ben a Magyar Párt képviselővé, majd 1923-ban szenátorra választotta. 1922-től az örménység püspöki biztosa, de erőssége az egész magyar társadalomnak is. 1899-ben renováltatta a templomot, orgonával látta el, rendezte a temetőt.

Dr. Csiby Andor

(Gyergyóditró, 1884. február 4. - Csíkszereda; 1960. október 29.)

Szerkesztő, újságíró. A középiskolát Erzsébetvároson, jogi tanulmányait Kolozsváron végezte. 1910-től ügyvéd, 1914-től városi tanácsos Gyergyószentmiklóson. A Csíki Lapok, Gyergyó, Keleti Újság, Székely Szó munkatársa, a Gyergyói Lapok szerkesztője (1934-36). Az 1952-ben alapított Gyergyói múzeum első vezetője (1952-54). Főbb honismereti és helytörténeti munkái: Gyilkostó (1937), Borszék monográfiája (1937), Gyergyótekerőpataki „Súgó” Cseppkőbarlang leírása (1938), A székely közbirtokossági vagyonok...

* * *

Vasárnapi újság

1859. mártius 20. (12. Szám)

Erzsébet-város. (Erdélyben.)

Erzsébetvárosi plébánia.

Erzsébet-város vagy Ebesfalva, egyike azon városainknak, melyeket a velünk szívben és vérben rokon örmények laknak - fekszik a régi Küküllő-megyében, a Segesvár és Medgyes közti útvonal közepén, a Nagy-Küküllő jobb partján; 2000 lakossal, kik örmények, oláhok, magyarok és szászok; vallásukra nézve örmény katolikusok (kik hitczikkeikben megegyeznek a római katolikusokkal, s a róm. kath. püspök megyéjébe is tartoznak, de a sz. misemondásban némely kis szertartások különségén kívül, nevezetesen abban térnek el a római egyháztól, hogy istentiszteletüket, a misét is beleértve, anyanyelvükön mondják el, az egyházi beszédek azonban magyarul is tartatnak); azonkívül róm. katolikusok, egyesült és nemegyesült görögök, reformátusok, lutheránusok. E kis városnak nyolcz temploma van, melyek elég szépek; különösen piaczi nagy temploma olly szép és nagyszerű épület, melly egész Erdélyben párját keresi; azonkívül még nevezetes az itt lévő „Mechitár szerzetbeliek” temploma, melly tisztán örmény és keleties szerzet levén, szertartásaiban meg inkább eltér a római egyháztól. - Átalában templomaik ékszerekben és